

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцять шоста

Стенограма пленарного засідання
13 травня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина двадцять шоста

Стенограма пленарного засідання

13 травня 2026 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 13 травня 2026 року)

Частина двадцять шоста

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів України	...4
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...15
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році»	...15
Заяви:	
депутатської фракції політичної партії «Голос» та депутатської фракції політичної партії «Європейська солідарність»	...35
депутатської фракції політичної партії «Слуга народу» та депутатської групи «Партія «За майбутнє»	...36
Голосування пропозиції про виклик міністра внутрішніх справ України Клименка І.В. на пленарне засідання Верховної Ради України 14 травня 2026 року для надання інформації	...37

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
13 травня 2026 року, 10 година 5 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати і депутатки! Переходимо до роботи. Нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання.

Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, сьогодні день народження нашого колеги народного депутата України Сергія Володимировича Нагорняка, фракція «Слуга народу». Давайте привітаємо іменинника, побажаємо міцного здоров'я, наснаги, плідної праці на благо Української держави *(Оплески)*.

Шановні колеги, за парламентською традицією я пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває 1540-й день, як український народ відважно протистоїть повномасштабній загарбницькій навалі російської федерації. Висловлюємо щиру вдячність силам безпеки й оборони України за героїзм, силу духу, відданість та щоденний захист нашої держави. Саме завдяки їм наша держава продовжує боротьбу та тримає оборону.

На превеликий жаль, кожен день ця агресивна війна забирає життя наших воїнів, мирних громадян, а найболючіше – життя українських дітей. Схилимо голови та вшануємо хвилиною мовчання світлу пам'ять полеглих героїв та усіх жертв злочинних дій російської держави – агресора.

(Хвилина мовчання).

Колеги, відповідно до статті 25 Регламенту Верховної Ради України та рішення Погоджувальної ради сьогодні відводиться 30 хвилин для виступів народних депутатів. Колеги, прошу записатися на виступи.

Неллі Іллівна Яковлева, фракція «Слуга народу», передає слово Разумкову.

Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Я дивлюся, що Раді, мабуть, все-таки пороблено, бо в Раді депутатів немає і ритуалів немає, у принципі, нічого немає і прийнятих законів у цій Раді вже чомусь немає.

Однак, шановні друзі, скажіть, будь ласка, це ми вже дно пробили чи ще ні? Тому що коли уклалися угоди з нашими міжнародними партнерами про українські надра, я не думав, що це стосуватиметься того, що вже не можна буде купити піску на будівництво, його треба буде «скомунізувати» прямо на кладовищі. Чи я помилився? Чи не про це говорили вчора у суді, у НАБУ, у САП, у ВАКС? Чи це фейк? Якщо фейк, підніміть, скажіть. До речі, я вам не радив би у високих кабінетах їсти цукерки, тому що їх зазвичай після Пасхи там збирають, можливо, під час того, як беруть пісок, а потім ті цукерки кладуть у вазочки і пригощають людей. Тож більше їх не беріть і не куштуйте, тому що така економія ні до чого доброго не приведе.

Ще одне скажіть мені, будь ласка. Я зрозумів з піском, зрозумів з цукерками, паркет чи меблі з чого вироблятимуть? Із трун? А я так розумію, що сходи будуть або гранітні, або мармурові. З чого, ви так само зрозумієте, – на тому самому кладовищі, я якщо не помиляюся, в Україні.

Це було б насправді дуже смішно, якби не було соромно, тому що це дуже нагадує пам'ятник і поховання української державності – те, до чого ми довели інститути влади і в тому числі нашу з вами роботу. Усіх все влаштовує, все нормально, немає жодних проблем, немає жодних кризових явищ, які б'ють не лише по нам як по парламенту, не лише по Президенту як по інституції, без прізвищ, не лише по Кабміну, не лише по Раді національної безпеки і оборони (до речі, незрозуміло, де вона сьогодні, тому що всі кудись попропадали) і по всіх інших, хто мав би нести відповідальність за те, що відбувається в країні. Це б'є по українській армії, яка, з одного боку, має стримувати ворога, з іншого боку, просто, м'яко кажучи, щоб використовувати парламентські вислови, дивуватись тому, що відбувається в суспільстві. Це б'є по нашій міжнародній підтримці. Можна тут на голові скакати, розповідати, що треба голосувати за закони щодо *Ukraine Facility*, але якщо їм раз дадуть прочитати матеріали, які є сьогодні в загальному доступі, думаю, прийняття нами навіть 128 законів на транші жодним чином не вплине.

Вважаю, нам треба завершувати перетворювати Україну на «некростан», тому що «некромастери» не приживалися в нашій державі, я впевнений, що не мають приживатися і в подальшому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріз Ірина Василівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Софії Федині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). У порожньому залі українського парламенту роздають порядок денний, а в ньому – поховання, музика, відспівування. Мені здається, що це якось дуже слабо корелюється з реальністю, в якій зараз перебуває Українська держава. Скажу вам щиро, що зараз і всі наші партнери, і громадянське суспільство України слідкують за тим, як Верховна Рада для початку зреагує на той треш, який відбувається з кооперативом «Династія» і найближчими друзями Президента Зеленського.

Вчора красиво піарили, що це розслідування не стосується Зеленського, бо він там не фігурує. Так я нагадаю, що стосовно чинних президентів заборонено відкривати ті чи інші провадження. Тому питання, хто такий Вова, залишається відкритим.

Однак чому я говорю про парламент? Тому що те, що відбувається, – це насправді не просто якийсь там Єрмак, якийсь там Чернишов, якийсь там Міндіч, а найближче оточення Президента. Добро цим людям на такі дії – на розкрадання мільйонів, а то й мільярдів, на цинічні забудови в час війни – було дано згори. Тож ми як парламент, який обирали люди (не знаю, як вас, але окремих депутатів люди точно обирали за ім'ям та прізвищем), мали б відповідно відреагувати. Ми мали б закликати до прозорого, чесного, неупередженого розслідування без тиску. На жаль, уже й на експертів і на окремих суддів здійснюється тиск. Ми мали б дати меседж, що такі речі неприпустимі в демократичній державі, тим паче в державі, що воює. Ми мали б вимагати відсторонення всіх фігурантів плівок, як мінімум, від своїх посад, і багато чого іншого. Однак парламент тихенько мовчить, і, напевно, частина парламентаріїв взяли собі за правило просто не з'являтися на засідання, щоб ні нащо не реагувати.

То я вам повторю те, що увесь час кажу, – парламент сьогодні має можливість стати опорою державності. Для цього вам треба згадати, що ви народні депутати, а не слуги Банкової, москви чи ще когось, і почати працювати разом, і разом напрацьовувати порядок денний адекватної реальності, і разом приймати рішення без команд з Банкової.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Новікову Михайлу Миколайовичу, фракція «Слуга народу».

НОВІКОВ М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Разумкову Дмитру Олександровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Олександрович Разумков. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Ну, добре, з кладовищем розібралися. Давайте поговоримо про українську економіку. На жаль, вона прямує на кладовище, про яке ми сьогодні жартуємо, але насправді крізь сльози.

Що відбувається з економікою нашої держави? Прийнятий бюджет на 2026 рік не те, що дірявий, він розірваний на шматки, на якісь клапти, і сьогодні немає Кабміну, немає Прем'єра – нікого немає, всіх все влаштує.

Де 90 мільярдів євро? Ті, які голосували за бюджет на 2026 рік, розповідали, що «все буде хорошо, все порешають», всі фартові. Де 90 мільярдів євро? Де гроші від МВФ, які мали б у стінах парламенту перерозподілити на потреби Збройних Сил України, на потреби малозахищених верств населення, на потреби пенсіонерів? Де питання щодо справедливої демобілізації або термінів служби? Навіть Президент уже почав про це говорити. Я розумію, на тлі чого він почав про це говорити, – тому що інших варіантів немає, але це серйозне питання, яке турбує наших захисників.

А тепер давайте перейдемо від захисників до економіки, від якої залежить існування цих захисників, української армії, нашої держави. До речі, те, що Україна вистояла на початку 2022 року, це не заслуга влади, не заслуга Кабміну, не заслуга Офісу Президента, навіть не наша з вами заслуга. Вибачте, не ображайтеся, але це так. Це зробив український народ, українська армія як частина цього народу.

Тепер повернемося до всього іншого. Все одно тягнуть історії про те, що давайте піднімати податки нашому бізнесу, він же якось виживає, давайте зробимо так, щоб уже не виживав, давайте його просто позакриваємо, щоб зробити добре і нашим міжнародним партнерам, і ворогу, тому що ворог аплодуватиме, розповідаючи, що ми – молодці, знищуємо український бізнес.

А скажіть мені, будь ласка, що в нас відбувається з медициною? Що відбувається з освітою? Що відбувається з термінами служби? Що там з реформою ТЦК? Куди вона поділася? Давайте запросимо Прем'єр-міністра, міністра оборони, нехай прийдуть, скажуть. Ось сьогодні їду – знову перекрита дорога на Борщагівській, стоїть блокпост, дивлюся, там добре підготовлені хлопці: форма, броніки (ці, щоправда, були без масок), готові, їх можна одразу брати, мобілізувати і відправляти на фронт. Вперед! Одразу! Ні, всі стоять у Києві, такі величезні захисники.

Тож давайте, Руслане Олексійовичу, ми все-таки виконаємо обіцянку, яку ви давали і мені, і народним депутатам у цьому залі. На цьому тижні мали бути внесені на розгляд два законопроекти – [№ 15115](#) і [№ 15116](#) щодо заборони незаконної мобілізації жінок і зняття їх з незаконного обліку та щодо штрафу для тецекашників 170 тисяч гривень. Обох законопроектів у порядку денному немає, і комітету немає. Знову кинули і нас, і українське суспільство.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мазурашу Георгій Георгійович. Будь ласка.

МАЗУРАШУ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Виборчий округ № 203, Чернівецька область. Почну традиційно з вітань від наших захисників з передової і запитання: коли ми нарешті запровадимо нульове розмитнення для учасників бойових дій? Це важливо. І коли ми нарешті анексуємо, перепрошую, індексуємо (хочеться й анексувати території росії, які мали б входити до складу України, наприклад Кубань) виплати військовим? Тому що, наприклад, курс гривні до твердіших валют за час повномасштабного вторгнення впав майже вдвоє, а виплати військовим ми не підняли. Це дуже важливо.

Трішечки позитивчика. Пам'ятаєте, я вам розказував з трибуни про шашкіста, якого «бусифікували», як я вважаю, наші неофіційні помічники рашистських агресорів? Завдяки деяким колегам, не називатиму прізвищ, щоб не створити їм неприємності, його таки вдалося влаштувати на адекватну позицію в силах оборони. Однак це можна було б зробити і без втручання нардепів. Треба діяти так: якщо там потрібна людина, не треба її «бусифіковувати», а варто просто поспілкуватися, мотивувати і влаштувати людину туди, де вона виконуватиме відповідні завдання.

Нещодавно наша команда вперше здобула срібло на чемпіонаті світу, і цей Юрій Анікеєв, «бусифікований», капітан команди, виїхав в останню мить так само завдяки втручання нашого колеги. Знову не називатиму його прізвища, але дякую ще раз. Не треба так діяти, треба діяти мудро.

Пару тижнів тому в Чернівцях «бусифікатори» забирали бідолах-будівельників, які, втікаючи, піднялися на люльці між третім і четвертим поверхами, а п'ять десятків «бусифікаторів», хтось у балаклаві, хтось ні, оточили те будівництво і на приватній території їх забирали. Навіть ДСНС запросили, щоб їх зняти. Я кажу тим, хто в ТЦК: ну, ці ж люди потім тікають, у нас величезна кількість СЗЧ, дезертирство. Вони кажуть: це вже не наші проблеми. Серйозно? Ви заганяєте для кількості в армію людей, які, очевидно, неспроможні служити, воювати, і це не ваші проблеми?

Кілька днів тому знову з будівництва на приватній території в Чернівцях забрали люди в балаклавах. Це що за бандитизм? Уже нарешті Уповноважений Верховної Ради України з прав людини почав звертати увагу на ці речі. Це

неприпустимо! Ми не маємо займатися бандитизмом. Як сказав Володимир Олександрович, який сенс боротися за цінності, за права людини, якщо ми не поважаємо ці права? Поважайте нашого Президента, який каже, що треба поважати права людини. Давайте робити нас комплексно сильнішими, а не ганьбити Україну, заганяючи просто для кількості всіх в армію. Це не має сенсу. Будь ласка, «слуги народу», почуйте наших виборців, це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Ну, що, вітаю вас! В Україні при владі офіційно ОПГ – організоване злочинне угруповання. Про це вже говорить не опозиція, не хтось, про це говориться в українському суді. В українському суді сьогодні Андрій Єрмак – всемогутній Єрмак, який керував абсолютно всім. Коли я рік тому з цієї трибуни говорив про «плівки Міндіча», сиділи, сміялися, розповідали: це російське ІПСО, нічого немає. Коли я казав: викликаємо, говоримо, – та ні, не треба, нічого цього немає. Ну, що, отримали, почули? Керівництво держави, керівництво уряду і Андрій Єрмак – усі вони R2-D2. Усі ці R1, R2, R3, R4 – це не ракети, але вибух від них такий, що чують всі і чує весь світ. Учора в заголовках усіх світових медіа: Єрмак, Єрмак, голова Офісу Президента України, найближчий до Зеленського і таке інше. Де? У суді. Чому? Корупційні звинувачення. Це жах!

Ще одне питання до вас. Колеги, ви сиділи і голосували за все, що вам приносили, за все тисли на зелені кнопки. А ви думали, що це навіть не від Зеленського йде і навіть не від Єрмака, а від «Вероніки Феншуй»? Це вона підбирала вам кадри. Громадяни України думали, що голосують за Зеленського, потім виявилось, що разом з ним Єрмак, а насправді виявилось, що це «Вероніка Феншуй» дивиться, хто тут козеріг, а хто тут водолій і кого обирати, щоб вам дати. А ви за все голосували, вам підходило все, що вам принесуть, і довели країну до абсолютної катастрофи. Абсолютної катастрофи!

Ні, я розумію, що, напевно, у Козині блекаутів немає, але вся країна побачила, як гроші, виділені на укриття об'єктів енергетики, йшли на басейни в «Династії», як грабували оборонку, банківську сферу. Хочу вам сказати: попереду ще відкриття. Якщо ви думаєте, що все завершилося, дарма так думаєте, попереду ще ганьба. Що робити? Нарешті взяти себе в руки і зрозуміти, що країна несеться в прірву, і відповідати за це будете ви. Тому що поки «Вероніка Феншуй» щось відправляла Єрмаку, ви несете відповідальність за цю державу, за яку ви все підряд голосували.

Нам треба негайно змінювати систему влади. Нам треба негайно змінювати підходи. Нам треба негайно ліквідувати систему «бусифікації» і повертатися обличчям до армії, а не до...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні українці! Сьогодні як ніколи важливо розібратися зі змінами в грошовому забезпеченні військових. П'ятий рік змін немає. Наразі оголошено і міністром оборони Федоровим, і Президентом Зеленським, що очікуються певні зміни. Ми як народні депутати маємо вивчати документи, розуміти всі процеси і порядки, щоб зробити висновки, чи насправді щось змінюється у грошовому забезпеченні.

Так, ми вже прийняли зміни до Податкового кодексу, де чітко наголосили, що військовий збір, підвищена ставка 5 відсотків, має спрямовуватися виключно до спеціального фонду державного бюджету. Сьогодні ми нібито маємо розглянути проєкт закону про внесення змін до Бюджетного кодексу на 2027 рік, у якому зафіксуємо це положення. Однак чи вирішить це питання? Що відбуватиметься у цьому, поточному, році і чи бачимо ми в поданому урядом проєкті закону про внесення змін до Державного бюджету України на 2026 рік, який уже розглянув комітет і рекомендує прийняти за основу та в цілому, зміну грошового забезпечення військових?

Я все-таки дякую, що вже з 1 липня військовий збір спрямовуватиметься до спеціального фонду державного бюджету і грошове забезпечення військових закріплено виключно за Міністерством оборони. Це відповідає поданому мною і колегами з фракції «Європейська солідарність» проєкту закону [№ 15177](#). Його чомусь не розглядав профільний комітет. Але важливе значення кожного слова, яке є в цих змінах. Якщо ми говоримо просто про грошове забезпечення, яке формується за рахунок військового збору, і це спецфонд, то дуже легко змінювати цю суму із загального фонду, і нічого не змінюється в плані підвищення оплати праці військових. Тому в нашому проєкті було написано: спрямувати військовий збір 5 відсотків на збільшення грошового забезпечення військових з 1 липня. Чи бачимо ми це в змінах до Державного бюджету? Звісно, ні, і не побачимо.

Найголовніше – ви не розумієте, що ми приймаємо тільки загальне фінансування сектору безпеки і оборони, а далі все в руках Кабінету Міністрів України, і жоден з вас, можливо, крім профільного комітету, не зрозуміє, наскільки справді збільшили грошове забезпечення і який його порядок.

Сподіватися, що так і відбудеться, я не стала б, тому що в мене на сьогодні немає довіри до уряду, який щодня витрачає мільярди коштів на різні популістські забаганки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Літвінов Олександр Миколайович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛІТВІНОВ О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 178, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановний Руслане Олексійовичу, прошу передати слово народному депутату Борзовій Ірині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Борзова Ірина. Будь ласка.

БОРЗОВА І.Н., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 14, Вінницька область, політична партія «Слуга народу»). Вітаю, шановні українці! Сьогодні хочу говорити не просто про мобілізацію, а про те, чому громадяни почали боятися людей у балаклавах посеред українських міст. Бо наші жінки, діти, молодь бачать на власні очі, як люди у масках б'ють бойового ветерана з інвалідністю у Дніпрі, як на Київщині та у Дніпрі люди гинуть у приміщеннях ТЦК, як у Вінниці під час конфлікту з представниками ТЦК постраждала дружина загиблого військового, як в Одесі людей силоміць затягують у службові мікроавтобуси, вимагають гроші та погрожують штурмом посадок, як посеред вулиць перекривають дороги, збивають людей з ніг або з велосипедів, б'ють, застосовують газові балончики та силоміць заштовхують у автобуси. Усе це часто відбувається на очах жінок, дітей, молоді, а люди у балаклавах навіть не представляються. Уже були випадки, коли у Києві навіть бандити перевдягалися у військову форму та погрожували ТЦК. Тож у суспільстві з'являється страх і втрачається довіра. Найнебезпечніше, що такі випадки кидають тінь на українську армію, а цього допустити не можна.

Ми всі розуміємо, що в Україні воєнний стан і мобілізація є необхідною для захисту держави, але навіть під час війни закон залишається законом. Конституція України, Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Кримінальний кодекс та накази Міністерства оборони не дають права бити людей, принижувати їх гідність, силоміць затягувати у транспорт, перекривати дороги, забирати телефони, діяти без представлення документів та належної відеофіксації. Це вже перевищення повноважень та порушення законів.

Важливо, що Президент України Володимир Зеленський наголосив на новому етапі армійської реформи та її важливості, що зміни в системі ТЦК на сьогодні є необхідними. Президент заявив про необхідність збільшення зарплат військовим, створення нової системи бойових контрактів, встановлення чітких термінів служби та перезавантаження роботи ТЦК. Це важливо, тому що сильна армія – це не лише зброя. Сильна армія – це довіра суспільства, справедливі правила, мотивація та повага до людини.

Дякуємо Збройним Силам України!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колебошин Сергій Валерійович. Будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 140, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку! З повагою прошу передати слово Ігорю Васильєву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Васильєв. Будь ласка.

ВАСИЛЬЄВ І.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 158, Сумська область, політична партія «Слуга народу»). Вітаю, українці! Вітаю, колеги! Уряд затвердив і подав до Верховної Ради зміни до Державного бюджету України на 2026 рік. Так, кошти розподіляються з пакета кредитної підтримки для України в розмірі 90 мільярдів євро від наших партнерів з Європейського Союзу. Ми бачимо, що основна частина цих коштів іде на оборонний сектор. Уряд зробив правильно, оскільки інакше не може бути під час активної фази війни з таким ворогом. Усі кошти – на захист, на оборону, на наше військо.

Єдине, чого ми не бачимо, де кошти на збільшення зарплат військових, оскільки 20 тисяч гривень у 2022 році і 20 тисяч гривень у 2026 році – це дві великі різниці? Курс долара зріс з 28 гривень до 44 гривень, інфляція вже все з'їла. Ми не можемо не дбати про військових, адже лише на них зараз тримається країна. Ми маємо розуміти і врахувати, що воюють не машини, не дрони, а військові, які цим усім управляють. Тому це обов'язково потрібно зробити. Це перше.

Друге. Це 40 мільярдів гривень додатково для поповнення резервного фонду, які вже використані урядом. Де поділи ці 40 мільярдів за чотири місяці, так і не відзвітували. Частина пішла на плани стійкості. Так, це зрозуміло, але на рідній мені Сумщині ми не побачили цих коштів, громади досі чекають кошти на будівництво блочно-модульних котелень, але їх так і немає.

Третє. Була роздача соціальних коштів – по 1 тисячі гривень. Як на мене, ніж усім по 1 тисячі, краще дати пенсіонерам чотири рази по 1 тисячі гривень, і вони це відчують, це буде допомога, а не всім тоненько розмазати.

Останнє. Де в цих змінах до бюджету допомога прифронтовим громадам? Де допомога на укриття, оскільки діти в Сумській області досі навчаються або заочно, або на змішаній формі? Ми маємо забезпечити дітей можливістю навчатися. Якщо ця війна відбувається не заради дітей, то заради кого?

Без таких змін ніхто голосувати не буде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лаба Михайло Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово колезі Бакумову Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Бакумов. Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, шановні колеги, шановний український народе! Сьогодні говоритиму про енергетичну та фінансову стійкість прифронтових громад. Зокрема я хотів би сказати про важливість когенераційних установок, бо це фактично виживання прифронтових міст. Когенерація одночасно виробляє тепло і електроенергію для наших громадян, для містян. Це критичне обладнання для проходження зими в умовах війни. Саме такі установки мають забезпечувати тепло в домішках, резервне живлення, роботу критичної інфраструктури.

Держава та міжнародні партнери передали прифронтовим громадам, зокрема місту Харкову, обладнання для енергетичної безпеки і проходження цих викликів у результаті обстрілів держави-агресора. Таке обладнання є складовою частиною критичної інфраструктури міст. При цьому Харківська міська рада закладає це обладнання під кредити. На двох останніх сесіях міська рада фактично передала когенераційні установки в заставу під кредити комунальних підприємств. Це обладнання вартістю сотні мільйонів гривень, які передані партнерами і державою громадам. Якщо ці установки отримані як державна допомога і гуманітарна допомога партнерів, виникає питання законності таких рішень.

Ключове питання: як обладнання для проходження зими стало предметом застави? Коли під кредити закладають критичну енергетичну інфраструктуру – це вже питання не лише фінансів, а безпеки міста. За красивою зовнішньою обгорткою прекрасних парків і квітів, які я теж люблю, у Харкові тотальна управлінська криза, яка може вилитися у справжню фінансову катастрофу для харків'ян. Бо проблема на сьогодні – не лише борги, а відсутність стратегії та компетентного управління, відсутній публічний план виходу з боргової кризи, немає зрозумілої моделі проходження опалювального сезону. Натомість хаотичні кредити, нові борги, ризики для критичної інфраструктури. Це виглядає як управлінська криза.

Парламент і уряд надали ресурс, але попри значну допомогу держави місто використало лише його частину. Харків отримував субвенції на аварійно-відновлювальні роботи, на підготовку до зими, на підтримку енергетичної і критичної інфраструктури. Понад 1 мільярд гривень були повернуті до державного бюджету як невикористані. На цьому фоні місто бере нові кредити, збільшує боргове навантаження, ризикує критичною інфраструктурою. Коли

повертаються мільярди невикористаних коштів і беруться нові кредити, виникає питання до якості та компетентності управління.

Суспільство має отримати чесну відповідь про реальний стан справ. Уже направлено депутатський запит до Кабінету Міністрів щодо обсягів і використання субвенції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ – Саврасов Максим Віталійович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

САВРАСОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Софії Федині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Романівна Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. У вас чотири роки немає можливості хоча б щось зробити для індексації зарплат військових. Я не кажу про підвищення, я кажу про індексацію на рівень інфляції. Зарплати індексували абсолютно всім, особливо в репресивних структурах, які були під Єрмаком, Татаровим, а військовим було неможливо. Виявляється, що просто ці гроші мусили бути ефективно вкладені, тому що найважливіша в державі річ – це побудова «Династії», R1, R2, R3, R4 і R0. Як виявляється, там мала бути баня, спа-зона і всяке таке.

Ні, я розумію, що, напевно, ви очікували, що вас так само туди запросять, бо інакше вашого мовчання я не можу пояснити. Однак коли в нас не індексовані зарплати, коли бракує коштів для оборонного бюджету, коли волонтери мусять збирати по копійці на пікапи, на дрони, на РЕБи, на купу іншого спорядження, у вас нормальний процес – хай буде «Династія», ми промовчимо, можливо, комусь той маєток перепаде, а для військових ми нічого не будемо робити.

До речі, було дуже символічно: як тільки піднявся крик про «Династію», Президент відразу анонсував підвищення зарплат і перегляд контрактів, але чомусь до Верховної Ради жоден законопроект не надійшов. На цьому пленарному тижні так само (людоньки, та ми теж голосували б за підвищення зарплат військових) немає нічого, ніякого законопроекту, який ми могли б прийняти. Однак у нас є «Династія». У нас є Чернишов, якийсь «R» з тієї «Династії», йому вручено повідомлення про підозру. У нас є «R2», по-моєму, так НАБУ говорило про Єрмака, йому також вручено повідомлення про підозру. У нас є Міндіч, йому так само вручено повідомлення про підозру. Залишається питання, хто такий «R1», а точніше, хто такий Вова? Тому що «Вероніка Феншуївна», чесно кажучи, мені не цікава, мені цікавить, хто дав добро на таке «комунізбрання» грошей під час війни?

До речі, колеги, я радила б уважно передивитися останню серію «плівок Міндіча», яку опублікували. Зауважте дуже цікавий момент: коли в Бучі, Ірпені, Бородянці катували і вбивали людей, коли Київ був майже під окупацією, замовники «Династії» давали добро на активізацію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного я пропоную провести сигнальне голосування.

Прошу народних депутатів зайняти свої місця. Перед голосуванням прошу перевірити наявність вашої особистої картки в пульті на вашому робочому місці. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «за» до появи результату голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 140.

Проголосували: за – 140, проти – 4, не голосували – 146. Прекрасний результат!

Шановні колеги, переходимо до розгляду питань порядку денного. Перелік питань, попередньо узгоджений на засіданні Погоджувальної ради, вам надано.

Перше питання – проект Постанови «Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році» ([№ 15129](#)).

Шановні колеги, відповідно до пункту 17 частини першої статті 85 Конституції України, статті 232³ Регламенту Верховної Ради України, статті 18 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» до повноважень Верховної Ради України належить розгляд щорічної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин на своєму засіданні, проведеному 2 квітня 2026 року, розглянув щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році. За результатами розгляду народними депутатами України членами головного комітету внесений відповідний проект постанови № 15129. Згідно з частиною четвертою статті 20 Регламенту Верховної Ради України питання включається до порядку денного позачергово без голосування.

Шановні колеги, відповідно до частини шостої статті 232¹, частин четвертої і п'ятої статті 232³ Регламенту Верховної Ради, узгодженого рішення Погоджувальної ради пропонується такий порядок розгляду цього питання: доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – до 10 хвилин; відповіді на запитання народних депутатів – 20 хвилин (1 хвилина – на запитання, 1 хвилина – на відповідь); виступ представника головного комітету – до 2 хвилин; виступи від депутатських фракцій і груп – до 16 хвилин (2 хвилини на виступ); виступи народних депутатів – до 4 хвилин (2 хвилини на виступ); прийняття рішення, усього – до 53 хвилин.

Артуре Володимировичу, що у вас з процедури?

Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний Руслане Олексійовичу, у мене велике прохання, усе-таки Регламент – це Регламент, відвести на виступи від фракцій і груп по 3 хвилини і на виступи народних депутатів 9 хвилин, щоб було хоча б три виступи від позафракційних депутатів, бо це дуже серйозне питання щодо діяльності омбудсмана, питання захисту наших військових і наших людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає питань.

Артуре Володимировичу, ця процедура визначена в Регламенті, ви пропонуєте іншу, тому ваша пропозиція має набрати 226 голосів.

Ставлю на голосування пропозицію Артура Володимировича Герасимова. Прошу голосувати.

«За» – 158.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, переходимо до обговорення питання за процедурою, яка була озвучена.

На трибуну для доповіді запрошується Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Валерійович Лубінець, до 10 хвилин.

Будь ласка, Дмитре Валерійовичу (*Оплески*).

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Доброго ранку, шановний Голово Верховної Ради України Руслане Олексійовичу, шановні народні депутати України! У статті 3 Конституції України говориться: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Саме через призму прав людини визначається, чи є демократичною держава.

Маю честь перед вами вже втретє представити свою щорічну доповідь. Найбільшим порушником прав людини і громадянина в Україні є російська

федерація. За 2025 рік пролунало 19 тисяч 33 сигнали повітряної тривоги, 2,5 тисячі ракет різного типу були направлені на нашу територію, 100 тисяч безпілотників. Найсмертоноснішим з початку повномасштабної агресії російської федерації став 2025 рік. За цей рік було вбито 2 тисячі 514 цивільних громадян України. Деякі громадяни йшли пішки до церкви. Було поранено 12 тисяч 142 цивільні особи. Взагалі з початку повномасштабної агресії російська федерація вбила 15 тисяч 172 цивільних громадян України, включаючи 686 українських дітей, і це тільки на території, яка контролюється українським урядом. Скільки насправді вбито цивільних громадян на тимчасово окупованій території України, не знає ніхто, бо російська федерація не показує ці цифри.

Щодо основних цифр через призму захисту прав людини в 2025 році. Я отримав 152 тисячі 592 звернення. З 2022 року ця цифра зросла практично в 3,6 разу. Ми провели 4 тисячі 785 моніторингових візитів, це на 42 відсотки більше, ніж роком раніше. Ми відкрили 6 тисяч 161 провадження, підготували 151 подання, склали 35 протоколів про адміністративне правопорушення, надали 3 тисячі 240 позицій до проектів нормативно-правових актів.

Для того щоб зрозуміти наш темп: ми щодня опрацьовували 12 законодавчих ініціатив, проводили 18 моніторингових візитів, отримали 580 звернень від наших громадян.

Серед основних категорій громадян, які до мене зверталися, родини військовополонених та осіб, зниклих безвісти, ветерани, внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю, пенсіонери, діти, а також усі, які потребували окремої допомоги від нашої інституції. Ми отримали 5 тисяч 361 звернення від військових і працівників сектору безпеки і оборони. Це основна категорія, яка, на мій погляд, потребує уваги з боку нашої держави, – ті, хто нас захищає, наші військові, герої і героїні.

Конкретний приклад. Військовослужбовець отримав тяжке поранення, лікується понад рік, але немає жодних виплат, бо закон не передбачає продовження фінансування. Міністерство оборони пропонує передати його до місцевого органу соцзахисту, а ми наполягаємо, що поранений воїн має отримувати грошове забезпечення впродовж усього терміну лікування, незалежно від його тривалості. Це не просто право наших воїнів – це справедливість.

Інші питання. СЗЧ, яке залишається проблемним питанням саме через те, що немає нормативного врегулювання проведення ротацій. Наші бійці перебувають місяцями на передовій. Нам треба встановити чіткі строки перебування на фронті, гарантувати ротації і забезпечити виплати пораненим впродовж усього періоду лікування.

Ми отримали 2077 звернень від ветеранів і їхніх родин. Наразі в нас досі базовим є Закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», прийнятий ще у 1993 році. Правила розкидані по десятках законів, підзаконних актів, наказів. Усе це створює систему незахисту наших ветеранів і ветеранок.

Основні порушення – грошове забезпечення та незаконне обмеження пенсій, затягування встановлення інвалідності. На такі порушення, тотальну неповагу уряд та Міністерство у справах ветеранів мають реагувати терміново.

Найгостріше питання, з яким я стикнувся в 2025 році, – мобілізація. Шановні народні депутати, кількість звернень до мене з приводу порушення прав громадян України, пов'язаних з проведенням мобілізації, порівняно з 2022 роком зросла в 333 рази. Я отримав більше 6 тисяч звернень. На жаль, у нас продовжується ганебна практика використання балаклав, застосування незаконної сили, побиття, дійшли навіть до того, що в приміщеннях ТЦК вбивають цивільних громадян України. У нас провалені всі доручення, які отримали відповідні структури, щодо кардинальної зміни питання проведення мобілізації.

На відміну від багатьох, хто публічно коментує, що в умовах повномасштабної агресії ми не можемо поміняти цю систему, я категорично не погоджуюся і вимагаю, щоб терміново була створена робоча група на рівні Міністерства оборони, куди особисто ввійде Уповноважений з представниками парламенту. У нас є рецепт, як терміново поміняти цю ситуацію. Громадяни України повинні відчувати свою захищеність у приміщеннях ТЦК та СП, а не навпаки.

Внутрішньо переміщені особи. Їх мільйони ще з 2014 року. Що ми бачимо на практиці? З 2014 року минуло 13 років, у нас досі немає комплексної державної політики. Люди, які втратили дім через війну, надалі змушені доводити своє право на підтримку, документи, житло та нормальне ставлення. Сьогодні держава фактично розділила своїх громадян: одні ВПО мають право скористатися програмами уряду, інші – не мають права. Такий самий принцип нам треба застосовувати і до громадян, які виїхали за кордон. Саме держава повинна робити все, щоб продовжувати тримати зв'язок з нашими громадянами, які вимушено через російську агресію виїхали за кордон. Бо інколи в мене складається враження, що уряду простіше говорити про залучення іноземців, ніж системно працювати над тим, щоб українці хотіли повернутися додому.

Інша кричуща проблематика – доступ постраждалих до міжнародного Реєстру збитків. Бракує єдиного органу, який координував би роботу з Реєстром збитків і формував політику захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Відсутність цілісної системи супроводу молоді з тимчасово окупованої території України. У 2025 році ми запустили окрему гарячу лінію для мешканців ТОТ і отримуємо сотні звернень. Обмежений доступ постраждалих до механізмів компенсації за зруйноване та втрачене майно.

Права дитини. Я високо оцінюю тимчасову слідчу комісію, створену українським парламентом, як і всі ТСК, що працюють за участю і головуванням шановних народних депутатів України. Це додатковий інструмент, який допомагає мені як Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини захищати права наших громадян. Ми повертаємо додому дітей з окупації та

депортації. Станом на сьогодні в межах президентської програми *Brink Kids Back UA* нам вдалося спільними зусиллями повернути 2 тисячі 134 українські дитини.

Окремий блок, яким я особисто займаюся, це повернення наших героїв і героїнь з російського полону. Шановні народні депутати, станом на сьогодні нам спільними зусиллями з представниками ГУР, Служби зовнішньої розвідки України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ та інших дотичних органів вдалося повернути 9 тисяч 48 українців, з них 452 цивільні особи. У 2025 році через пряме спілкування з російською візаві мені вдалося направити 5 тисяч пакунків з теплими речами, з медикаментами до українських військовополонених, які залишаються на території російської федерації. Нам вдалося також направити 5 тисяч листів.

Окреме питання – захист прав пенсіонерів, людей з інвалідністю і тих, хто додатково потребують нашої уваги. Шановні колеги, я щиро переконаний, що ми повинні підходити до принципу держави справедливості. Це не держава символічних однакових жестів для всіх. Це держава, яка має і волю, і точність спрямувати більший ресурс туди, де потреба...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Валерійовичу, за вашу доповідь, за вашу роботу (*Оплески*).

Переходимо до запитань.

Шановні народні депутати, прошу записатися на запитання до доповідача. Нагадую, відводиться 1 хвилина на кожне усне запитання та 1 хвилина для відповіді на нього.

Народний депутат Лаба Михайло Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛАБА М.М. Дмитре Валерійовичу, доброго ранку. Дякую вам за велику предметну роботу з людьми саме на базовому рівні і за створену структурну команду на місцях, яка реагує на всі щоденні виклики. Хотів би запитати у вас, які є побажання до Верховної Ради щодо внесення до законодавства змін, необхідних для вашої діяльності негайно і зараз?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Я дуже прошу шановних народних депутатів України підтримати зміни щодо нашої інституції. Сьогодні другим питанням стоїть законопроект щодо Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в першому читанні, його ініціатор – спікер українського парламенту Руслан Олексійович Стефанчук, а також 249 шановних народних депутатів абсолютно з усіх фракцій і депутатських груп. Я дуже прошу, щоб цей законопроект був прийнятий сьогодні в першому читанні, бо це напряму впливає і на акредитацію, яку ми проходимо, і на нашу спроможність виконувати свою роботу, пов'язану з викликами війни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ларін Сергій Миколайович. Будь ласка.

ЛАРІН С.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Павленку Юрію Олексійовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павленко Юрій Олексійович. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний Дмитре Валерійовичу! У своїй доповіді ви стверджуєте, що в Україні відсутня узгоджена системна державна політика щодо захисту українських громадян, які постраждали від збройної агресії, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Разом з тим у доповіді, яку ви щойно озвучили, ви постійно говорите «держава», «уряд», але в кожній проблемі є конкретне прізвище, ім'я, конкретна посадова особа, яка не виконує своїх повноважень. Бо внутрішньо переміщені особи, постраждале від війни населення, це ж не проблема 2025 року, а майже п'яти років повномасштабної війни і 12 років збройної агресії росії. Чи є конкретні прізвища у вашій доповіді, хто винен і хто має бути притягнутий до відповідальності?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Шановні народні депутати, станом на зараз в уряді немає профільного міністерства. Саме це лягло додатковим тягарем на громадян України з категорії ВПО. Інколи вони не знають, в якому органі державної влади шукати підтримки, хто зараз відповідає за системну політику щодо наряду захисту прав ВПО. Я вважаю, що уряд повинен напрацювати комплексне рішення для конкретного міністерства. Це Міністерство соціальної політики, яке відповідає за цю роботу. На мій погляд, на виконання прямих норм законів України, які ухвалив парламент стосовно ВПО, досі не розроблено і не прийнято окремі нормативно-правові акти, не створено цифровізовану систему обліку шкоди, завданої громадянам України, немає розуміння...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін Максим Євгенович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ДИРДІН М.Є., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 132, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу слово передати Сергію Козирю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Козир. Будь ласка.

КОЗИР С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, самовисуванець). Дмитре Валерійовичу, доброго ранку. Передусім дякую вам за вашу роботу. Ви, дійсно, вдихнули нове життя в цю інституцію і гідно представляєте та захищаєте права людей по всій нашій країні.

Моє запитання до вас у принципі пересікається із запитанням, яке ставили вам до цього. Яке ваше ставлення і бачення щодо формування державної політики людського капіталу, як я це називаю, і щодо створення окремого міністерства, яке повинно генерувати ці всі питання, не лише стосовно внутрішньо переміщених осіб, а й будь-яких людей, зокрема тих, які виїхали за кордон, які перебувають в окупації? Хочу також почути вашу думку щодо аналізу стратегій, які приймалися ще до широкомасштабного вторгнення. Зараз розроблено новий проєкт стратегії щодо захисту внутрішньо переміщених осіб та план її реалізації. Як ви оцінюєте її працездатність у майбутньому?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Я позитивно оцінюю пропозицію повернення в уряд окремого міністерства, яке повинне займатися захистом прав внутрішньо переміщених осіб, а також усіх постраждалих від російської агресії, починаючи з 2014 року.

Щодо стратегії. На мій погляд, дуже часто документи, прийняті урядом, – це документи заради документів без єдиного сталого бачення, де залучати фінансування, в якому обсязі потрібне фінансування і як його спрямовувати максимально ефективно.

Окремо я хотів подякувати за нашу співпрацю МФО та ГО «ВПО України», до якого входять шановні народні депутати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васильєв Ігор Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ВАСИЛЬЄВ І.С. Передайте, будь ласка, слово Максиму Ткаченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Ткаченко. Будь ласка.

ТКАЧЕНКО М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Вітаю, Дмитре Валерійовичу. До вас таке запитання,

шановний Уповноважений. Чи не вбачаєте ви дискримінацію в тому, що люди з тимчасово окупованих територій не можуть сьогодні отримати кошти за зруйноване та пошкоджене житло?

Дякую вам і за вашу роботу також.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, Максиме Миколайовичу. Я не дарма у своїй щорічній доповіді окремо присвятив блок захисту прав внутрішньо переміщених осіб, прямо вказавши, що зараз я бачу дискримінацію стосовно деяких категорій ВПО. Дійсно, на жаль, ті громадяни України, які з 2014 року втратили своє житло, майно, не можуть скористатися жодною державною програмою. Це і є дискримінація. Тому коли я кажу про єдину державну політику, єдине бачення, на мій погляд, це означає, що повинні бути обліковані всі громадяни України, всі постраждалі, і необхідно напрацювати єдину програму щодо допомоги всім громадянам України з 2014 року.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геращенко Ірина Володимирівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Дмитре, насамперед наша команда дякує вам за велику роботу, яку виконує ваша команда для звільнення українських полонених. На власному досвіді я знаю, наскільки росія блокує ці процеси і наскільки катують наших військовополонених, не тільки військових, а й цивільних.

Наше запитання таке. Дайте, будь ласка, інформацію, якщо вона у вас є, щодо фактів розслідування сексуальних злочинів у зоні окупованих територій, у зоні конфлікту, скільки є таких кейсів, який вік жертв цих сексуальних злочинів.

Хочу нагадати колегам, що такі злочини не мають терміну давності і точно підпадають під дію статей про воєнні злочини, щодо яких ми маємо обов'язково подавати позови до російської федерації, і росія має відповісти за геноцид українців.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Найменший вік постраждалої особи від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК), скоєного російськими солдатами, чотири роки. Ця інформація не лише від правоохоронних органів України, не лише від омбудсмена України. Вона офіційно зафіксована міжнародними партнерами, наприклад постійною

моніторинговою місією ООН, яка весь час працює в Україні. Станом на сьогодні постраждалими є діти, жінки і чоловіки, відкрито 363 кримінальних провадження.

Ви абсолютно праві, немає терміну давнини, відбуваються розслідування. Ми також фіксуємо подібні злочини, які постійно відбуваються на тимчасово окупованій території України з боку російських солдатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дануца Олександр Анатолійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ДАНУЦА О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 99, Кіровоградська область, політична партія «Слуга народу»). Шановний Уповноважений, передусім дякую вам за вашу роботу, у тому числі в моїй Кіровоградській області. Прошу передати слово Олександрю Качурі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Анатолійович Качура. Будь ласка.

КАЧУРА О.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Пане омбудсмане, я не ставитиму вам запитання, чому ви не звільнили свого представника у Львівській області, який говорив, що родина військовослужбовця, який насправді перебував у полоні, а його визнали загиблим, повинна повернути його гроші. Я запитаю вас щодо свого рідного регіону Сумщини. Як ви допустили, що ваш представник Тетяна Мироненко є абсолютно політично заангажованою, перешкоджає роботі народних депутатів у питанні їх взаємодії з сім'ями військовополонених та плюс їм фактично в обличчя. Коли ми її запрошуємо, не з'являється на такі зустрічі, не спілкується із сім'ями військовополонених та тих, чиї сини, брати перебувають у невизначеному статусі безвісти зниклих. Скажіть, як ви могли допустити таку ситуацію?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Шановні народні депутати, у 2025 році саме за моєю ініціативою були створені регіональні робочі групи з числа представників нашої інституції, а також різних відомств, для спілкування з родинами військовополонених та осіб, зниклих безвісти. Окремо на території Сумщини, як і на території кожного регіону України, у нас щотижня відбуваються зустрічі з родинами військовополонених.

За 2025 рік ми провели 610 зустрічей. Найбільша аудиторія, перед якою я виступав у Будинку офіцерів, – 1300 осіб разом зі мною. Я спілкувався з ними

більше трьох годин. Щодо Сумського регіону ми з вами неодноразово ініціювали проведення спільних заходів. Я завжди підтримую такі ініціативи.

Щодо інформації про діяльність сумського представництва я зроблю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П. Прошу передати слово Фріз Ірині Василівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Василівна Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В. Дякую, пане Дмитре, за вашу роботу, ретельний аналіз і звіт. Від себе хочу запитати у вас таке. З огляду на вашу доповідь, кількість звернень щодо порушень під час мобілізації в нас просто шалено зростає. Від початку широкомасштабного вторгнення подано майже 12 тисяч звернень. Це вже не статистика і не системна проблема. З моєї точки зору, це діагноз владі. Які дії ви застосовуєте, окрім звернень? Скільки вам надійшло відповідей від влади на ваші 6 тисяч звернень за останній рік і скільки кримінальних справ за ними відкрито?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую. Дійсно, я не дарма у своєму виступі окремо торкнувся порушень прав громадян України, пов'язаних з проведенням мобілізаційних процесів. Я бачу шалений виклик перед нами всіма, але ви абсолютно праві, у першу чергу не відпрацьовують, не реагують навіть на подання від Уповноваженого відповідні структури, які напряму відповідають за проведення мобілізаційних процесів, зокрема Міністерство оборони. Я дуже сподіваюся, що ситуація зміниться, принаймні сьогодні з цієї трибуни я запропонував термінове створення робочої групи, до якої готовий увійти особисто. У мене є варіанти сценарію, як кардинально змінити цю ситуацію, не порушувати права громадян України і надалі робити все, щоб наша держава продовжила протидіяти збройній агресії російської федерації.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мамка Григорій Миколайович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

МАМКА Г.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановний доповідачу, скажіть, будь ласка, яка у вас взаємодія з Військовим омбудсманом? Чи є загальна стратегія щодо всіх напрямів вашої роботи і Військового омбудсмана? Я запитую, тому що, на мою думку, завдяки

співпраці та взаємодії можна досягти значно більших результатів як на міжнародній арені, так і всередині країни. Співпраця ефективніша за одноосібні рішення.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Шановні народні депутати, після створення інституту Військового омбудсмана в нас відбувається співпраця за деякими напрямками, але звертаю вашу увагу, що стаття 55 Конституції України гарантує кожному право звернутися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Тож автоматично в нас є багато випадків, коли, наприклад, військові пишуть два звернення – і до мене, і до Військового омбудсмана. Це треба врегулювати через механізми співпраці, над якими ми зараз працюємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гринчук Оксана Анатоліївна, фракція «Слуга народу», передає слово Сушку.

Сушко. Будь ласка.

СУШКО П.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Дякую за передане слово. Дмитре Валерійовичу, хочу подякувати вам, що ви, нарешті, звільнили свого представника, який відповідав за дітей, і ваша робота щодо захисту дітей стала ефективнішою. Однак є один момент, з яким я не погоджуюся, я його озвучу і сподіваюся, ви дасте мені відповідь. Тимчасова слідча комісія Верховної Ради, яку я очолюю, також є контролюючим органом. У звіті про нашу роботу зафіксовано факт зростання дитячої смертності внаслідок домашнього насильства. Діти гинуть через батьківський недогляд і несвоєчасне вилучення. У вашій доповіді я про це не почув. Сподіваюся, ви це врахуєте і підготуєте окрему спеціальну доповідь саме за цим фактом. Буду вам вдячний.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання. Шановний Павле Миколайовичу, ви знаєте, що ми завжди присутні на засіданнях ТСК, яку ви очолюєте, будемо в тому числі й на засіданні, яке проведитиметься сьогодні.

Щодо нашого мандату. У мене немає повноважень перевіряти сім'ї, я не можу туди фізично заходити, але після інформації, яку ми почули, зокрема, на засіданнях ТСК, я надіслав запити до правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування, які відповідають за цей напрям. Ми зараз збираємо інформацію, яку разом з вами будемо опрацьовувати в окремій спеціальній доповіді Уповноваженого. Сподіваюся, ми разом зможемо її представити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарасенко Тарас Петрович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ТАРАСЕНКО Т.П., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Доброго ранку, Дмитре Валерійовичу! Дуже дякую вам за роботу, яку ви проводите стосовно ветеранів. Я бачу, що ваша команда співпрацює з ветеранськими організаціями в усіх областях, напрацьовує ветеранську політику, дає дуже багато якісних рекомендацій.

Я ознайомився з усією доповіддю та хотів би поставити до вас запитання. Які найбільші проблеми ви виділили б стосовно військових ветеранів, які звільняються в запас? Чи побудований в Україні маршрут переходу від військової служби до цивільного життя, щоб зрозуміти, чи встигаємо ми як держава підготуватися до повернення наших захисників і захисниць?

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую. Тарасе Петровичу, я знаю, як багато уваги ви приділяєте захисту прав ветеранів. Учора я виступав на комітетських слуханнях, які організували ви разом з іншими шановними народними депутатами України.

Відповідаю на ваше запитання, чи є зараз алгоритм, за яким ветеран і ветеранка можуть легко зрозуміти, що їм треба робити, щоб отримати весь спектр захисту своїх прав. На папері – так, у житті – ні. Наведу приклад. Через нестачу фінансування, наприклад, у Бучі, лікарі не виїжджають до ветерана з інвалідністю І групи. Отже, вся наша система розбивається через окремий людський фактор, над яким ще потрібно додатково працювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Яценко Антон Володимирович, група «Партія «За майбутнє».

ЯЦЕНКО А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець).* Шановний пане Дмитре, я хочу навести такий приклад. Цими днями, 1 травня, поховали бійця Дмитра Мартиненка з міста Умані. ТЦК його забрали, хоча в нього не було пальців на руках, усі це бачили, він хворів на цироз, потім здали в психіатричну лікарню, забили там до смерті і поховали як героя. Таких випадків багато.

У мене до вас такі запитання.

Перше. Чи можемо ми разом з вами привернути увагу до цієї проблеми, щоб порвати всіх, хто до цього причетний, а також створити окремий анонімний канал при вашій інституції для фіксації порушень з боку ТЦК, щоб ці люди,

яких називають людоловами, відповідали за злочини, що вони вчиняють. Фактично вони творять беззаконня. Дуже хотілося б, щоб ми порушили це питання.

Друге. Як ви ставитеся до того, щоб разом з депутатським корпусом поставити на порядок денний питання про відставку командувача Сухопутних військ Шаповалова Геннадія Миколайовича? Бо...

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую за запитання.

Перше. Я позитивно оцінюю нашу співпрацю з шановними народними депутатами. Прошу так само долучатися і до нашої роботи, а також повідомляти про факти порушень прав громадян України.

Друге. Щодо окремого інструментарію. У 2025 році ми створили спеціальний відділ, який здійснює термінові моніторингові візити до приміщень ТЦК та СП, і ситуація щодо реагування правоохоронних органів на інформацію, яку надає Уповноважений, починає поступово змінюватися на краще. Думаю, ви всі побачили, зокрема й публічно, і реагування, і проведення оперативних слідчих дій, і затримання у приміщеннях ТЦК та СП. Сподіваюся, що це нарешті поставить крапку і цивільні люди перестануть там умирати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу подякувати Дмитру Валерійовичу (*Оплески*).

Дмитре Валерійовичу, займіть своє місце в ложі уряду.

На трибуну запрошується голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Андрій Вікторович Задорожний.

Будь ласка, Андрію Вікторовичу.

ЗАДОРОЖНИЙ А.В., *голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановний пане Голово, шановні народні депутати! Усі ви добре знаєте, яку величезну роботу щодня проводить Уповноважений. Немає жодних сумнівів у його відданості справі захисту прав і свобод наших громадян, а також у його спроможності оперативно, ефективно реагувати на найскладніші виклики.

Комітет на своєму засіданні 2 квітня 2025 року заслухав щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році. За наслідками розгляду щорічної доповіді комітет зареєстрував проєкт постанови

№ 15129 від 3 квітня 2025 року, який Верховній Раді України рекомендовано прийняти в цілому. Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи від депутатських фракцій та груп. Нагадую, що відводиться по 2 хвилини на виступ від кожної фракції і групи. Будь ласка, колеги, записуйтеся. Потім ще залишаться виступи народних депутатів, теж по 2 хвилини.

Павло Андрійович Бакунець, група «Довіра».

Будь ласка, Павле Андрійовичу.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Щиро дякую. Шановний пане головуєчий, шановні народні обранці, шановний пане омбудсмане! Сьогодні, розглядаючи звіт про вашу діяльність, хочеться підкреслити також і роботу ваших команд, які ви створили в областях України. Зокрема в нашій Львівській області ваша команда чудово працює та ефективно взаємодіє з громадськими організаціями, з об'єднаннями родичів, з матерями й дружинами наших захисників, що вкрай важливо.

Однак у стінах цього залу ми, власне, забули про справедливість. Ви пригадуєте, що цієї неділі наша країна святкувала День матері, і всі політики та чиновники публікували фото своїх матерів та дякували матерям захисників, але одного лише «дякую» для них недостатньо. Ми прекрасно розуміємо, як багато матерів чекають своїх синів з полону і скільки з них отримують найгірше сповіщення, що дитина зникла безвісти. На День матері потрібно не лише писати вітання, а й виконувати реальну роботу – це прямий обов'язок кожного українського чиновника і, зокрема, омбудсмана. Хочу наголосити, що ми в регіоні часто звертаємося до омбудсмана та його представництва в області. Ви добре реагуєте, завжди знаходите час, щоб допомогти матерям та дружинам. Ми віримо, що ваша допомога в цих питаннях наблизить той день, коли їхні рідні, сини та чоловіки повернуться додому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев Сергій Владиславович. Будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Пане Дмитре, ваша унікальна робота впродовж останніх років доводить, що навіть одне відомство може докорінно змінити ситуацію в країні. Ви працюєте над питаннями щодо повернення військовополонених, дітей в Україну, щодо забезпечення тих, які на сьогодні є одними з найбільш постраждалих, які

втратили своє житло та малу батьківщину. Я маю на увазі і вимушених переселенців, і тих, які були змушені виїхати з тимчасово окупованих територій або територій, що розташовані безпосередньо в зоні бойових дій.

Однак є те, що ваше відомство і ми, парламент і уряд, могли б докорінно змінити для цих людей.

Перше. Вдумайтеся, в Україні зруйновано понад 250 тисяч будинків, більше половини з них – багатоквартирні. Уряд досі не хоче змінити рішення, за яким будь-яка особа, яка втратила квартиру в багатоквартирному будинку, могла б отримати сертифікат на житло та відповідне відшкодування. Наразі діє несправедлива норма, за якою право на компенсацію мешканці багатоквартирних будинків можуть отримати лише за умови, якщо документи подадуть сто відсотків власників квартир.

Друге. Уже з липня всі громадяни, чиє майно залишилося на окупованих територіях, можуть втратити право власності на нього, бо не зможуть його перереєструвати і фактично стануть безправними. Що їм робити?

Тож велике прохання спільними зусиллями вирішити це питання. Це буде реальна допомога вимушеним переселенцям.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павленко Юрій Олексійович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний Дмитре Валерійовичу, шановні колеги, ми заслухали сьогодні щорічну доповідь Уповноваженого з прав людини. За цей період, за 2025 рік, Уповноваженим виконано значну роботу щодо поновлення прав людини, щодо превентивних дій з недопущення порушень прав людини в Україні. Водночас, аналізуючи доповідь, ми бачимо, що чим більше робить Уповноважений, тим більше наростає проблем. Це, без сумніву, пов'язане з тим, що продовжується збройна агресія проти нашої держави. Разом з тим у доповіді ми дуже часто зустрічаємо визначення «державна», «уряд», «державна не зробила», «уряд не виконав», «відсутня стратегія», «відсутні реагування на звернення Уповноваженого з прав людини». Причому, це стосується кожного – чи ми говоримо про військових, про ветеранів, про родини полонених і зниклих безвісти, чи про внутрішньо переміщених людей і тих, хто втратив майно і не може його відновити без допомоги держави.

Окрема увага до захисту прав дитини. На жаль, ми маємо констатувати розбалансованість повноцінної державної політики щодо захисту прав дитини, – чи ми говоримо про дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, чи дитину в кризовій родині, чи дитину, яка постраждала від збройного конфлікту.

Тож наша рекомендація така. Пане Уповноважений, будь ласка, у наступному звіті чітко вказуйте тих посадових осіб, які у звітний період не виконали своїх посадових обов'язків і дозволили порушення прав людини, прав дитини в країні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саврасов Максим Віталійович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

САВРАСОВ М.В. Прошу передати слово Ірині Геращенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановний пане Уповноважений, шановні колеги, наші європейські партнери кажуть про можливість відкриття всіх переговорних кластерів уже влітку цього року. Ключовий кластер «Основи» (*Fundamentals*) стосується саме прав людини. Тож нам – і парламенту, і Офісу Уповноваженого, і уряду, і всім державним інституціям – треба ще дуже багато попрацювати, аби Україна відповідала за стандартами європейським правилам.

Очевидно, що в Україні є великі проблеми з правами людини, які посилюються під час війни. Ми чули сьогодні під час доповіді Уповноваженого, що, на жаль, порушують фундаментальні права людини не лише окупанти, а й українські органи влади, які мали б стояти на захисті Конституції, на захисті прав людини, але своїми діями вони іноді паплюжать ідею мобілізації, перекреслюють ідею захисту прав людини в різних сферах. Тож нам потрібно об'єднати наші зусилля, щоб права людини в європейському значенні стали фундаментальною основою, на якій базується розвиток України.

Однак я думаю, що найбільш важливим завданням нашого покоління, нашого скликання парламенту має бути покарання росії. Коли ми чуємо про злочини – катування військовополонених, викрадення дітей, сексуальні злочини, які, наголошую, не мають термінів давності і будуть розслідувані, скільки б не минуло часу, і всі російські злочинці мають бути притягнуті до відповідальності, це має об'єднати нас на всіх міжнародних майданчиках.

Від нашої фракції ми хочемо подякувати пану Лубінцю за конструктивну співпрацю, зокрема у важкій темі пошуку зниклих безвісти, звільнення наших військовополонених, в інших питаннях, щодо яких Офіс омбудсмана завжди відкликається...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рубльов Вячеслав Володимирович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

РУБЛЬОВ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 20, Волинська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку! Ми підтримуємо нашого омбудсмана і його доповідь. Прошу передати слово Марині Бардіній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марина Бардіна. Будь ласка.

БАРДІНА М.О., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Доброго ранку, колеги! Доброго ранку, пане Дмитре! Насамперед хочу подякувати вам за роботу щодо підтримки постраждалих від сексуального насильства, вчиненого російськими військовими. Ці люди вже декілька років очікують на справедливу підтримку від держави. Ми як парламент два роки тому прийняли відповідний закон про проміжні репарації, у якому врегульовується питання визнання статусу потерпілого від такого злочину, і міститься низка державних гарантій на підтримку цих людей. Наші європейські партнери також підтримують реалізацію цього закону в частині виплат фінансової допомоги.

Люди, які постраждали від СНПК чекають від держави реалізації цього закону, який мав би запрацювати ще в червні минулого року. Натомість, що ми бачимо? На жаль, жоден потерпілий не отримав належної допомоги від держави у зв'язку з нереалізацією закону Міністерством соціальної політики.

Я вдячна вам, пане Дмитре, що ви регулярно приділяєте цьому увагу, за вашу участь у роботі комітету, за визначення роботи Міністерства соціальної політики в цьому напрямі незадовільною. Я прошу вас не залишати постраждалих, надалі приділяти увагу цьому питанню, щоб ми спільно – народні депутати і Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – відстояли права постраждалих і Міністерство соціальної політики нарешті зробило все можливе, щоб цей закон запрацював.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Славицька Антоніна Керимівна, група «Відновлення України». Будь ласка.

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Доброго ранку! Прошу передати слово колезі Бурмічу Анатолію Петровичу.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановний пане Голово, шановні народні депутати, шановний Уповноважений Верховної Ради України з прав людини! Сьогодні ми розглядаємо щорічну доповідь омбудсмана про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році. Ця доповідь є не просто набором цифр чи статистики, це документ про реальне життя людей в Україні, яка п'ятий рік живе в умовах війни і 12 років протистоїть російській агресії. Ми повинні чесно

сказати суспільству, що війна не може бути виправданням для порушення прав людини всередині держави. Навпаки, саме у найважчі часи держава має демонструвати силу закону, справедливості та поваги.

У доповіді наведені тривожні факти щодо порушень прав громадян під час мобілізаційних заходів, випадків незаконних затримань, проблем з доступом до соціальних виплат, порушень прав внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та родин військовополонених. Ми не маємо права закривати очі на ці всі події. Україна сьогодні бореться не лише за територію, а й за право бути демократичною державою. Це означає боротьбу за верховенство права, за повагу до людини, за справедливий суд, свободу слова, належне ставлення до військових, цивільних, дітей, ветеранів, кожного громадянина.

Наша депутатська група вважає, що парламент, уряд і всі державні інституції мають сприймати рекомендації Уповноваженого не як формальність, а як напрям для змін. Необхідно посилити роботу в цьому напрямі.

Водночас хочу подякувати команді Уповноваженого за роботу в надзвичайно складних умовах. Сотні тисяч громадян свідчать про те, що люди шукають у державі справедливість. Підкреслюю, права людини – це не питання, яке можна відкласти до завершення війни, це фундамент держави, за який сьогодні гинуть українські військові. Саме тому навіть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ від фракцій і груп – Скороход Анна Костянтинівна, група «Партія «За майбутнє», передає слово Констанкевич Ірині Мирославівні.

Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 23, Волинська область, самовисуванець).* Шановний пане Дмитре Валерійовичу! Від групи «Партія «За майбутнє» я хочу подякувати вам за вашу роботу і висловити підтримку й надалі. Ми цінуємо колосальний масив роботи, який ви здійснюєте з Офісом омбудсмана, цінуємо координацію роботи спільно з народними депутатами.

Однак з-поміж того, про що ви сьогодні говорили, я хотіла б виділити один напрям, який теж був пріоритетним, – це робота щодо захисту інтересів ліквідаторів і чорнобильців. На жаль, вона у вашому виступі прозвучала ескізно, але на думку великої кількості народних депутатів і тимчасової слідчої комісії, яка працювала спільно з вами впродовж року, ця тема лишається магістральною. Я проситиму вас, щоб ви не випускали її з поля зору, тому що насправді за цей рік було напрацьовано дуже важливе рішення щодо лікування ліквідаторів, а також ми фокусуємося на проблемі пенсій. Якщо ми говоримо про виконання чинного законодавства, про виконання Конституції і рішення судів, які, на жаль, теж не виконуються, це проблеми, які потрібно вам спільно із нашим депутатським корпусом розв'язувати.

Тому ми вас підтримуємо, але ви маєте підтримати чорнобильців, ліквідаторів і це теж має стати однією з домінант у вашій роботі.

Дякую вам за все (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тепер прошу записатися на виступи народних депутатів. Нагадую, що на це відводиться до 4 хвилин, 2 хвилини на виступ.

Сірко Юлія Леонідівна, фракція «Голос». Будь ласка.

СІРКО Ю.Л., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановні колеги! Хочемо подякувати Уповноваженому з прав людини, який прийшов, відзвітував і його звіт, дійсно, є повним, немає що додати.

Хотілося б, щоб інші уповноважені також відвідували зал Верховної Ради. Хочемо побачити Генерального прокурора та інших посадовців, які мають за законом звітувати в стінах Верховної Ради.

Пану Лубінцю бажаємо подальшої плідної праці і хочемо, щоб українські громадяни, яких він повертає, діти, військовополонені, сім'ї військовополонених мали можливість доступу до захисту своїх прав, прав людини, базових прав. Тож бажаємо йому більше можливостей для захисту прав, а також надавати свої пропозиції щодо захисту прав і військовослужбовців, і тих громадян, яких незаконно мобілізують, які страждають від «бусифікації», та інших. Хочемо, щоб він працював ефективніше, і зробимо все для цього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ – Ар'єв Володимир Ігорович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., *член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Прошу передати слово Софії Федині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Романівна Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Насамперед я попросила б головуючого звернути увагу на те, що ми розглядаємо важливе питання, і бажано, щоб і депутати, і наші гості слухали обговорення, яке тут відбувається, бо зараз, бачу, всім на це начхати. Це перший момент.

Другий важливий момент – це те, що, на жаль, більшість моїх звернень до пана Уповноваженого стосувалися не дій московської федерації та порушень нею прав наших громадян, цивільних чи військових, а порушень прав українців з боку Української держави.

До речі, ми зараз маємо катастрофічну ситуацію з військовослужбовцями, яких переслідує Українська держава за те, що вони на початку

повномасштабного вторгнення посміли захищати Україну всіма можливими способами і постачати потреби Збройних Сил України. Над ними чиняться судові розправи, так виглядає, на замовлення «єрмаківсько-татарівської вертикалі». Однак прокурори дозволяють собі місяцями, а то й роками не з'являтися в судах, і військовослужбовці, по суті, позбавлені можливості захищати себе в судовому процесі – ці справи тягнуться роками.

Я неодноразово зверталася до pana Уповноваженого, на засіданні нашої фракції він наголошував, що його інституція втручається в ці процеси, але, на жаль, від чиновників Офісу Уповноваженого останнім часом приходять відповіді, що вони не мають на це права. Має бути якась управа на прокурорів, щоб вони виконували свою роботу, навіть якщо вона нам не подобається, але вони зобов'язані з'являтися в судах.

Ще один момент. Мені дуже хотілося б, щоб держава Україна усвідомлювала свій обов'язок перед військовими та тими, хто йде її захищати, і надавала їм максимальну підтримку, а не переслідувала.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, розгляд щорічної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини завершено. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Шановні колеги, перед тим, як перейдемо до голосування, я також хочу відзначити і подякувати Дмитру Валерійовичу за дуже якісну роботу. На мою думку, це приклад того, як повинна працювати державна інституція. Особливо приємно, що це парламентська інституція (*Оплески*).

Дмитре Валерійовичу, дякуємо вам за вашу роботу. Думаю, ми обмежимося не лише аплодисментами, не лише прийняттям такої важливої постанови. До речі, це перший Уповноважений, не пам'ятаю за скільки років, який постійно приходить і звітує перед Верховною Радою України (*Оплески*).

Однак, шановні колеги, я проситиму і вас підтримати дуже важливий законопроект, який стоїть у порядку денному наступним. Його прийняття дасть можливість надати ще більше законодавчих точностей для ефективнішої роботи нашого парламентського омбудсмена.

А поки відповідно до пункту 17 частини першої статті 85 Конституції України, статті 232² Регламенту Верховної Ради України, статті 18 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про щорічну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році» ([№ 15129](#)) у цілому. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 314.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка. Дякую.

Рухаємося далі.

Шановні колеги, надійшло дві заяви від фракцій і груп з вимогою оголосити перерву, яку вони готові замінити на виступ. Після цього перейдемо до важливого законопроекту.

Першою надійшла заява від фракції «Голос» та фракції «Європейська солідарність».

Лозинський Роман Михайлович, 3 хвилини. Будь ласка.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! У цьому виступі я хочу звернутися до Президента України Володимира Олександровича Зеленського. Пане Президенте, у вас 44 пропущених – не від Андрія Борисовича Єрмака, а на жаль, 44 непідписаних закони, які народні депутати України ухвалили в цілому.

Пане Президенте, відповідно до Конституції ви зобов'язані в п'ятнадцятиденний термін або підписати, або заветувати та повернути з пропозиціями ці закони. 44 пропущені закони! Можливо, «Вероніка Феншуй» або хтось інший радив Офісу Президента не підписувати, бо вони не в той день прийняті, чи, можливо, не та кількість народних депутатів проголосувала за ці закони, чи, можливо, саме 44 закони не треба підписувати, а вже 45 і наступні – можна підписувати.

Це нонсенс і ганьба, тому що Україна – парламентсько-президентська республіка. У Конституції чітко визначено, що саме Президент підписує закони і саме в п'ятнадцятиденний термін. Це – Конституція!

Я пропоную змінити цю ганебну практику, тому що, наприклад, один з тих законів Президент не підписує 687 днів. Закон, який ми прийняли конституційною більшістю, який скеровує десятки мільярдів гривень на сили безпеки і оборони, який дозволяє органам місцевого самоврядування легально підтримувати армію, не цікавий Президенту.

Президенту також не цікаво... Ви щойно аплодували пану Лубінцю, що він прийшов. Ура! Свято! Лубінець прийшов звітувати! Однак ми проголосували за обов'язковий звіт міністрів під час звільнення. Уряд має бути підзвітний парламенту! Ми за це проголосували. Закон не підписаний. Президенту не цікава суб'єктність парламенту.

Щоб це змінити, я вношу законопроект на реєстрацію і закликаю вас, колеги, долучитися до його підписання. Він розроблений на виконання статті 94 Конституції України, яка передбачає, що закон, який Президент не підписує і не ветоє, вважається таким, що схвалений Президентом і має бути підписаний. Однак у Конституції не говориться, ким має бути підписаний. У парламентсько-президентській республіці має бути підписаний Головою Верховної Ради.

Долучайтеся до підписання цього законопроекту! Зупинимо цю ганьбу!

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Далі заява, яку підписали Мотовиловець від фракції «Слуга народу» і Батенко від групи «Партія «За майбутнє», теж 3 хвилини.
Бакумов. Будь ласка.

БАКУМОВ О.С. Шановні колеги, шановний український народ, зараз дві фракції фактично перервали роботу парламенту, щоб я зміг поінформувати український народ і харків'ян про те, що зробила місцева влада. Вона створила в місті справжню управлінську кризу і веде його до неминучої фінансової катастрофи. Харків'яни сплачують податки, платять за комунальні послуги, ці гроші акумулюються комунальними підприємствами, а комунальні підприємства їх розмивають. Утворюється величезна фінансова заборгованість перед компаніями, і таким чином з харків'ян роблять боржників.

Когенераційні установки, які ми з вами – держава й уряд – передали Харкову, нещодавно на позачергових сесіях міська влада передала під заставу в банк. Об'єкти критичної та енергетичної інфраструктури, які мають забезпечувати харків'ян теплом та енергією, гарантувати стійкість системи, передали під заставу банку. Питання: кому вони вже продали ці когенераційні установки і хто з них зароблятиме? Держава передала ресурс. Ми, парламент та уряд, виділили мільярди гривень на підтримку харків'ян. Місцева влада – і рада, і голова – не використали наданий ресурс, не розробили проектно-кошторисну документацію, нічого не спланували, тому сотні мільйонів гривень були повернуті до державного бюджету. Це стало фактичною відмовою від коштів, виділених державою. Це нормальне, адекватне управління в умовах війни?

Тому, шановні колеги, негайно потрібен аудит і перевірка. Суспільство має отримати чітку відповідь про реальний стан справ. Уже направлені відповідні запити до Кабінету Міністрів України. Зараз Державна аудиторська служба України, Рахункова палата – ваш хід. Необхідний незалежний результат. Має бути перевірена ефективність використання коштів, законність управління майном. Когенераційні установки, надані як допомога нашими союзниками – Сполученими Штатами Америки, Швейцарією, Німеччиною, передані під заставу в банк!

Головне питання на сьогодні: чи є у влади міста реальна стратегія проходження як опалювального сезону, так і виходу з фінансової кризи, бо ціна помилки – це долі, добробут, світло та тепло в домівках наших громадян, домівках харків'ян.

Слава Харкову! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякую.

Шановні колеги... З процедури? Давайте, може, розпочнемо розгляд законопроекту, а вже після цього я надам усім слово з процедури? Це законопроект для омбудсмана, тому дуже боюся, щоб у нас...

Дмитро Костюк. Будь ласка. Тільки з процедури, я вас прошу (*Шум у залі*). Ну, я ж за, я ж про це і говорю.

Дмитро Костюк, тільки з процедури. Будь ласка.

КОСТЮК Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»). Житомирщина. На тлі останніх випадків викриття працівників поліції у вимаганні, хабарництві, побоях та викраденнях людей я вимагаю поставити на голосування пропозицію про виклик до парламенту міністра МВС пана Клименка. Хочу від нього почути план дій: як він збирається очищувати поліцію від перевертнів у погонах. Якщо в нього цього плану немає, то хочу від нього побачити заяву про звільнення.

Клименка – завтра за 12 годину 25 хвилин, щоб тим поліцейським, які героїчно захищають Україну на фронті, не було соромно за їхніх колег у тилу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію так, як вона прозвучала, відповідно до статті 6 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 64.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

Шановні колеги, оголошено повітряну тривогу (*Шум у залі*).

Ми можемо прийняти цей законопроект без обговорення? Артуре, я прошу! Проти фракція «Європейська солідарність». Я не маю права.

Шановні колеги, тоді у зв'язку з тим, що в Києві оголошено повітряну тривогу, прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях. Робота пленарного засідання буде продовжена через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(*Після перерви*)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершилася повітряна тривога, але відповідно до прийнятої нами постанови я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Дякую всім народним депутатам, які зараз перебувають тут зі мною.

Разом перемажемо! Слава Україні!